

Apteekkien ammattieettinen neuvottelukunta

KANNANOTTO

APTEEKKITOIMINNAN AMMATILLINEN TULEVAISUUS

Arvot ovat myös terveydenhuollossa yhä enemmän markkinataloushenkisiä. Yksittäisen toimialan on vaikeaa suojautua ulkopuolelta tulevilta yhteiskunnassa yleisesti vallitsevilta vaikutteilta ja odotuksilta. Apteekkiä moititaan vanhakantaiseksi ja perinteisiinsä liiankin tiukasti sitoutuvaksi. Moderni yritysmaailma pyrkii vapaaksi kaikesta ulkopuolisesta normituksesta päämääränään se, että toiminnan suuntaa saavat määrätä yksin markkinat. Miten tämä ajatusmalli soveltuu terveydenhuoltoon?

Miten toimisi apteekki, jossa toimintaa ei tarkastella se kokonaistavoitteiden eikä perustehtävän kannalta vaan yksinomaan toimintojen taloudellisen kannattavuuden näkökulmasta? Hankalat tai kannattamattomat tehtävät (kuten lääkkeenvalmistus) lopetettaisiin tai sysättäisiin muille, lääkevalikoima perustuisi yritysten kilpailuttamisen tuloksena saatuihin parhaisiin tarjouksiin, asiakasta kohden käytettävä aika olisi minimoitu eikä se sisältäisi kannattamattomia elementtejä kuten neuvontaa, henkilökunnan määrä olisi juuri ja juuri riittävä välttämättömiin toimintoihin ja kaikessa käytettäisiin mahdollisimman edullista ja vähän koulutettua työvoimaa. Asiakkaita houkuteltaisiin kaikin keinoin ostamaan mahdollisimman paljon. Toiminta tähtäisi yksinomaan omistajan varallisuuden lisäämiseen.

Yrittäjyys edellyttää tulostavoitteita ja liiketalouteen liittyvien seikkojen huomioonottamista. Apteekki ei tässä suhteessa poikkea muusta yritystoiminnasta. Toiminnasta saatavilla tuotoilla on voitava ylläpitää ja kehittää toimintaa, ja jotain on jäätävä apteekkarillekin. Toiminnan perustehtävän on siitä huolimatta pysyttävä kirkkaana mielessä. Jos oman talouden kohentaminen asetetaan ainoaksi tai ensisijaiseksi tavoitteeksi, voivat perusarvot unohtua.

Apteekkitoiminnan eettiset ohjeet

I Apteekkien tehtävänä on huolehtia turvallisesta, tehokkaasta ja korkeatasoisesta lääkejakelestä sekä välittää lääkkeisiin liittyvää ja terveyttä edistävää tietoa.

Apteekkiä luvattu luvanvaraisuus ja normitus asettavat toiminnalle erityisvelvoitteita. Niiden avulla on haluttu varmistaa, että toiminnan ammatillisuus säilyy ja tavoitteet asetetaan laajemmalle kuin yksinomaan taloudellisen hyödyn saavuttamiseen. Toimintaa pyörittämään löytyisi epäilemättä tahoja, joiden liiketaloudellinen osaaminen on ylivoimaisesti farmasian koulutuksen saaneisiin nähden. Rajoittamalla toiminta alan koulutuksen saaneille on kuitenkin ajateltu, että lääkehuollon kannalta ammatillinen osaaminen on ensisijaista.

Apteekin vastuu

Kaikille apteekkitoiminnan yhteiskunnallinen tehtävä ei ole tullut koulutuksen aikana selväksi - tai sitten se on matkan varrella ehtinyt unohtua. Kilpailun koveneminen ja itsekäiden pyrkimysten korostuminen uhkaa johtaa myös apteekkien välisen yhteistyön sammumiseen.

Jokainen apteekki ja jokainen alalla työskentelevä henkilö viestii alasta. Apteekin kautta asiakkaat ja yhteistyökumppanit muodostavat käsityksensä apteekkitoiminnasta. Sisäisten ristiriitojen näyttävä puinti vaikuttaa ulkopuolisten tahojen mielikuvaan koko alasta.

Tulevaisuus?

Apteekkiä on selvinnyt vaikeistakin ajoista hyvin. Se on yleisesti ottaen taannut varmuuden työn jatkumisesta ja kohtuullisen elintason omistajilleen ja työntekijöille. Apteekkitoiminnan laatu on korkea ja palveluja käyttävät ovat niihin tyytyväisiä. Järjestelmää pidetään luotettavana ja se on yhteiskunnalle edullinen.

Pyrkimyksiä apteekkitoiminnan "liberalisoimiseen" ja järjestelmän muuttamiseen on kuitenkin koko ajan. Useat tahot haluaisivat organisoida toimialan uudelleen ja samalla lohkaista itselleen osan lääkehuollossa liikkuvasta kassavirrasta. Tällaisen todellisuuden vallitessa laadukkaan toiminnan jatkuva kehittäminen ja alan sisäinen eheys ovat haasteita, joihin jokaisen apteekkilaisen on tartuttava.

Apteekkien ammattieettinen neuvottelukunta esittää seuraavaa:

1. Farmaseutin ja proviisorin ammattieettiset velvoitteet tulee käsitellä farmaseutin ja proviisorin koulutusohjelmissa siten, että jokainen valmistuva farmasian ammattilainen on selvillä tehtävistään ja velvoitteistaan lääkehuollon toimijana.
2. Apteekkialan järjestöjen sekä yliopistojen tulisi pohtia mahdollisuutta ottaa käyttöön vakuutus vastuullisesta ja eettisesti korkeatasoisesta ammatinharjoittamisesta farmaseutin ja proviisorin tutkinnon suorittamisen yhteyteen.
3. Jokaisessa apteekissa tulisi määrääjain esim. koulutustilaisuuksien yhteydessä palauttaa mieliin apteekkitoiminnan eettiset ohjeet ja niiden kautta toimintaan kohdistuvat velvoitteet.
4. Apteekkitoiminnan eettiset ohjeet tulisi sijoittaa apteekin tiloihin siten, että ne ovat sekä henkilökunnan että asiakkaiden nähtävissä.

Eettisiä ohjeita ja seinätauluja voi tilata Suomen Apteekkariliitosta, puh. (09) 2287 1207/
Paula Minkkilä, s-posti paula.minkkila@apteekkariliitto.fi

Apteekkien ammattieettinen neuvottelukunta:

Ylijohtaja Paula Kokkonen, puheenjohtaja

Proviisori Leena Astala, SFL (leenaastala@hotmail.com)

Apteekkari Raimo Auvinen, SAL (raimo.auvinen@salnet.fi)

Farmaseutti Päivi Nurmi, SFL (kari.nurmi@kolumbus.fi)

Apteekkari Sirkka Weckström, SAL (sirkka.wecstrom@salnet.fi)

Sihteerinä Sirpa Peura, SAL (sirpa.peura@salnet.fi)

Neuvottelukunnalle voi lähettää aihe-ehdotuksia sekä eettisinä pähkinöinä käsiteltäviä tapausselostuksia apteekkityöhön liittyvistä ongelmatilanteista.